

การส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน กรณีศึกษา หมู่ 3 ตำบลปากคลองบางปลากด อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล

จังหวัดสมุทรปราการ

วัฒนชัย ชูมาก

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

E-mail: Easy_rest556@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง แนวทางในการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน กรณีศึกษาหมู่ 3 ตำบลปากคลองบางปลากด อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล วัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ เพื่อศึกษาสภาพบริบทของพื้นที่ และศึกษาศักยภาพความเป็นไปได้ในการจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ประชากรกลุ่มเป้าหมายคือ ประชาชนในพื้นที่จำนวน 220 ครัวเรือน ผู้นำชุมชนทั้ง 4 ชุมชน เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจข้อมูลได้แก่ การจัดเวทีประชาคมและแบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชน โดยผลการศึกษาสามารถแบ่งออกเป็น 2 ภาค ดังนี้

ภาคที่ 1 สภาพบริบททั่วไปของพื้นที่ศึกษา พื้นที่หมู่ 3 ตำบลปากคลองบางปลากด อำเภอมะนัง จังหวัดสมุทรปราการ แบ่งการปกครองออกเป็น 4 ชุมชน มีจำนวนทั้งหมด 479 ครัวเรือน เป็นตำบลที่มีพื้นที่น้อยที่สุด สามารถเดินทางได้ทั้งทางบกและทางน้ำ แหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญในพื้นที่ได้แก่ องค์พระสมุทรเจดีย์ ป้อมผีเสื้อสมุทร ป้อมนาคราชและตำหนักนาคราชโยธาสัย ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติได้แก่ ระบบนิเวศป่าชายเลนภายในป้อมผีเสื้อสมุทรและภายในชุมชนป้อมนาคราช ในส่วนของปัญหาของประชาชนในพื้นที่พบว่า มีปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อม เช่น น้ำเสีย ฝุ่นละออง การจราจรติดขัด ปัญหามลพิษทางเสียงและปัญหาการขาดการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐในการพัฒนาท้องถิ่น

ภาคที่ 2 ศักยภาพและความเป็นไปได้ในการจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในพื้นที่ จากการศึกษาพบว่า ประชาชนในพื้นที่หมู่ 3 ตำบลปากคลองบางปลากด อำเภอมะนัง จังหวัดสมุทรปราการ มีความต้องการให้มีการจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในหมู่บ้านและจากการประเมินศักยภาพของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศพบว่า พื้นที่ หมู่ 3 มีศักยภาพเพียงพอและมีความเป็นไปได้ในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ในอนาคต สำหรับสิ่งที่ชุมชนต้องการให้หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุน ได้แก่ การอบรมให้ความรู้ด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน การแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและ การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน

คำสำคัญ: การส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน, การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน, การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

Promoting the Management of Sustainable Tourism: Case study of Moo 3 Tambon Pakklongbangplakod, Prasamutjadee District, Samutprakarn Province

Watanachai Chumak

Faculty of Management Science, Dhonburi Rajabhat University

E-mail: Easy_rest556@hotmail.com

Abstract

The research on “ Direction on Promoting the Management of Tourism on Long Term Planning ”, The case study Moo 3 Tambon Pakklongbangplakod, Ampur Prasamutjadee, Samutprakarn Province is selected to be the case study. The Objective of this study is to study the geography condition of the area context and the possibility in making long term planning for tourism management. The process of research involved both quantitative and qualitative methods. The populations were 220 family members in the area, combining leaders from all 4 communities and 50 tourists. The instruments used to obtain the information was people’s comments, a survey an interview the tourists. into 2 parts as:

Part I General geography condition in the area at the Moo 3, Tambon Pakklong bangplakod, Ampur PrasamutJadee, Samutprakarn Province is located near the Chaopraya river. The local administration included 4 different communities with total of 479 family members. This smallest area can be commuted by land and waterway Most of people are Buddhists. The tourist attractions in the area include Prasamutjadee (Pagoda), Pee-Sue Samut Fort, Nakaraj Fort, and Royal residence of Nakarajyothachai. The ecological tourism attractions in the area include the Pee-Sue Samut Fort, Forest outside the Nakaraj Fort. Problems of people in the communities were as environment problem s, i.e., water pollution, dusts, traffic jam, and pollution and a lack of cooperation from government sectors in developing the local area.

Part II Potentials and Possibilities of Long Term Management of Tourism in the Area .The result of the study revealed that the population at Moo 3 Tambon Pakklong Plakod, Ampur Samutjadee, Samutprakarn Province needed a sustainable tourism in their village According to the evaluation, the village showed that Moo 3 area has capability and possibility to become a potential tourist attraction in the future. The community needs the support from the government sectors particularly on knowledge training in tourism management by the community, solving environmental problems, and a development of basic infrastructure and facilities.

Keywords: Developing of Sustainable Tourism, Sustainable Tourism, Eco-Tourism

บทนำ

จังหวัดสมุทรปราการหรือเรียกกันโดยทั่วไปว่า “เมืองปากน้ำ” สร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีสมุทรปราการแปลว่ากำแพงทะเล เดิมที่ตั้งของจังหวัดสมุทรปราการอยู่บริเวณใต้คลองบางปลากรด บริเวณดังกล่าวเคยเป็นที่ตั้งของชุมชนชาวฮอลันดาซึ่งได้รับพระราชทานที่ดินเพื่อใช้เป็นสถานที่ตั้งคลังสินค้า สำหรับการค้าระหว่างฮอลันดากับไทยจึงถูกยกย่องให้เป็นเมือง “นิวอัมสเตอร์ดัม” อีกเหตุผลหนึ่งในการเลือกพื้นที่บริเวณปากคลองบางปลากรดเพราะมีความเหมาะสมในด้านการป้องกันข้าศึกที่รุกร้าเข้ามาทางน้ำ และความสะดวกในการทำการค้ากับต่างชาติที่นำเรือบรรทุกสินค้าเข้ามาในเขตแดนไทยจะต้องผ่านบริเวณนี้ก่อนที่จะเข้าสู่เขตพระนคร (คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2543) ด้วยเหตุผลนี้จังหวัดสมุทรปราการจึงเป็นจุดศูนย์รวมทางด้านการค้านับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันและศูนย์รวมของความหลากหลายทางศิลปวัฒนธรรม โดยเฉพาะศิลปวัฒนธรรมของชาวจีน พื้นที่หมู่ 3 ตำบลปากคลองบางปลากรด มีอาณาเขตติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา มีทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์เช่น ระบบนิเวศป่าชายเลนและทรัพยากรการท่องเที่ยวทางด้านประวัติศาสตร์ เช่น พระสมุทรเจดีย์ ท่าหนักเจ้าฟ่อนนครราชสีมา ซึ่งเป็นที่เคารพของชาวจีนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสมุทรปราการ อีกทั้งยังมีป้อมปราการที่เป็นอนุสรณ์สถานสำหรับการระลึกถึงความกล้าหาญของวีรชนในการปกป้องรักษาอธิปไตยของไทยในเหตุการณ์ รศ 112 คือป้อมผีเสื้อสมุทรและป้อมพระจุลจอมเกล้าถือเป็นป้อมปราการแห่งสุดท้ายที่ยังคงความสมบูรณ์ของสภาพป้อมมากที่สุด ถึงแม้ว่าปัจจุบันพื้นที่หมู่ 3 ตำบลปากคลองบางปลากรดจะมีสภาพความเป็นชุมชนเมืองสูง (High community-based destination) เนื่องจากอยู่ใกล้กับกรุงเทพมหานครมีโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้มีลักษณะความเป็นดังเดิมต่ำ แต่ยังคงบ่งบอกรอยทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และธรรมชาติที่ยังคงความอุดมสมบูรณ์จากเหตุผลดังกล่าวจึงได้เล็งเห็นถึงโอกาสในการพัฒนาศักยภาพพื้นที่หมู่ 3 ตำบลปากคลองบางปลากรดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ของจังหวัดสมุทรปราการ เนื่องจากพบว่าปัจจุบันกิจกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการโดยส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยาหรือฝั่งปากน้ำ ที่มีการคมนาคมที่สะดวกกว่าทางฝั่งพระสมุทรเจดีย์และมีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักโดยทั่วไปเช่น เมืองโบราณ ฟาร์มจระเข้และสถานตากอากาศบางปู หากนักท่องเที่ยวทางฝั่งปากน้ำประสงค์ที่จะเดินทางมาทางฝั่งพระสมุทรเจดีย์ ก็สามารถเดินทางมาได้โดยสามารถใช้บริการเรือโดยสารข้ามฟาก แต่ในปัจจุบันพบว่าผู้ที่โดยสารเรือข้ามฟากโดยส่วนใหญ่ไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อการท่องเที่ยวแต่เดินทางมาเพื่อมาเชื่อมต่อการเดินทางกับรถโดยสารประจำทางเท่านั้น ปัจจุบันแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวจะให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่เป็นหลัก (พจนา สวนศรี, 2546) ดังนั้นหากมีการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่หมู่ 3 ให้มีความพร้อมและส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้มีชื่อเสียงก็จะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่ได้ จึงเห็นสมควรที่จะมีการศึกษาศักยภาพและความเป็นไปได้ในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งจะเป็แนวทางไปสู่การพัฒนาและนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพบริบทของพื้นที่หมู่ 3 ตำบลปากคลองบางปลากรด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

2. เพื่อศึกษาศักยภาพและความเป็นไปได้ใน การจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในพื้นที่ หมู่ 3 ตำบลปากคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) โดยมีระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บข้อมูลโดยการใช้แบบสอบถาม สำหรับการประเมินศักยภาพและความเป็นไปได้ของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว โดยผู้วิจัยได้จัดระดับศักยภาพของชุมชนในปัจจัยต่างๆ ออกเป็น 4 ระดับ จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาแทนในสมการถ่วงน้ำหนักที่ได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิตามเกณฑ์การประเมินศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (จิตรศักดิ์ พุฒจรรย์, 2547) ซึ่งจะได้เป็นค่าคะแนนในปัจจัยนั้น ๆ

2. การสัมภาษณ์เจาะลึกและการจัดสนทนากลุ่ม เพื่อรวบรวมความคิดเห็นจากผู้นำชุมชน ตัวแทนองค์กรภาครัฐ และประชาชน เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาความเป็นไปได้ในการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยว

การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างคือ ประชากรที่อาศัยในเขตพื้นที่หมู่ 3 จำนวน 220 ครัวเรือน จากจำนวนครัวเรือนในพื้นที่ทั้งหมด 479 ครัวเรือน ซึ่งคำนวณได้จากสูตรของยามานะ (Yamane) โดยการกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดไว้ที่ 0.05 ดังนั้นเมื่อแทนค่าจะได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เท่ากับ 220 ครัวเรือน จากนั้นทำการเลือกตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) เพื่อกำหนดจำนวนตัวอย่างในแต่ละชุมชนหลังจากได้จำนวนตัวอย่างในแต่ละชุมชน ผู้วิจัยได้ทำการเลือกตัวอย่างโดยวิธีการตัดสินใจของผู้ทำ (Judgement Sampling) ซึ่งผู้วิจัยได้ตัดสินใจเลือกหัวหน้าครอบครัวเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม เนื่องจากเป็นผู้ที่มีบทบาทในการพัฒนาและมีวิสัยทัศน์ในการให้ข้อมูลมากที่สุด (เบญจา ยอดคำเนิน-แอตติภักดิ์, 2536)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจะนำมาตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ใน 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยใช้สถิติเบื้องต้น ได้แก่ ร้อยละ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูลในแต่ละปัจจัยและค่าเฉลี่ย (Mean) ซึ่งใช้สำหรับอธิบายศักยภาพของชุมชนที่ได้จากการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ

2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) เพื่อให้ทราบระดับศักยภาพของชุมชนโดยใช้สมการถ่วงน้ำหนักตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเป็นตัวถ่วงน้ำหนัก ในการคำนวณหาศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการท่องเที่ยว

ผลการวิจัย

การศึกษาศักยภาพและความเป็นไปได้ในการจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในหมู่ 3 ตำบลปากคลอง บางปลากรด อำเภอมะขาม จังหวัดสุพรรณบุรี มีผลการวิจัยดังนี้

1. การศึกษาศักยภาพบริบทในพื้นที่หมู่ 3 พบว่า พื้นที่หมู่ 3 ตำบลปากคลองบางปลากรด มีสถานที่ ๆ สามารถพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวได้เช่น ป้อมยุทธนาวีต่าง ๆ ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นจังหวัดที่มีความสำคัญทางด้านยุทธศาสตร์โดยเฉพาะในสมัยที่ประเทศต่าง ๆ ใช้การสู้รบทางทะเล เพื่อที่จะขยายอาณาเขตของตน และเนื่องจากจังหวัดสุพรรณบุรีตั้งอยู่บริเวณปากแม่น้ำเจ้าพระยาที่ จะไหลออกสู่ทะเลทางด้านอ่าวไทย จึงเป็นเมืองหน้าด่านที่จะต้องต่อสู้กับข้าศึกที่ยกทัพมารุกรานทาง ทะเล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) นับตั้งแต่ในสมัยกรุงศรีอยุธยาจนกระทั่งกรุงรัตนโกสินทร์ พระมหากษัตริย์ของไทยในสมัยก่อนนั้น จึงทรงสร้างป้อมปราการสำหรับป้องกันศัตรูที่อาจจะบุกรุกเข้า มาทางทะเล โดยสร้างเป็นป้อมเรียงรายเริ่มจากปากแม่น้ำเจ้าพระยาเข้ามาทั้งสองฝั่ง ตั้งแต่เมือง สุพรรณบุรีจนถึงเมืองพระประแดงรวมทั้งสิ้น 24 ป้อม ในบรรดาป้อมเหล่านี้บางแห่งก็ถูกรื้อถอนไป หมดแล้วและบางแห่งก็ยังมีการอนุรักษ์ไว้เป็นอย่างดี โดยป้อมที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลพระสมุทรเจดีย์ มีอยู่ด้วยกัน 5 ป้อม คือ ป้อมผีเสื้อสมุทร ป้อมนาคราช ป้อมคงกระพันชาตรี ป้อมนารายณ์กangkงและ ป้อมทับสมุทรในบรรดาทั้ง 5 ป้อม เหล่านี้ มีเพียงป้อมผีเสื้อสมุทรที่ยังคงสภาพความสมบูรณ์เอาไว้ได้ เนื่องจากป้อมผีเสื้อสมุทรอยู่ภายใต้การดูแลของกองทัพเรือ (กองวิชาการและแผนงาน, 2562) ซึ่งจะมี ทหารมาคอยดูแลอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ยังมีป้อมที่เป็นซากปรักหักพังให้เห็นอยู่บ้างคือ ป้อมนาคราช ซึ่งอยู่ในบริเวณที่เป็นที่ตั้งของชุมชนคลองป้อมมีลักษณะเป็นแนวกำแพงยาว และเป็นจุดที่ชาวบ้านชุด พบปืนใหญ่โบราณเป็นจำนวนมากแม้กระทั่งในปัจจุบันชาวบ้านเองก็ยังคิดว่าถ้าหากขุดสำรวจอีกก็มี โอกาสที่จะเจอปืนใหญ่อีก นอกจากนี้ ในพื้นที่ยังเป็นสถานที่ประดิษฐานขององค์พระสมุทรเจดีย์ ซึ่ง เป็นที่รู้จักกันทั่วไปของชาวไทยซึ่งในทุก ๆ ปี จะมีงานเฉลิมฉลององค์พระสมุทรเจดีย์เป็นประจำในช่วง แรม 15 ค่ำ เดือน 11 ซึ่งถือเป็นงานวัดที่เก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศไทยและในพื้นที่หมู่ 3 ยังคงมี สถานที่ซึ่งเป็นที่เคารพศรัทธาของชาวไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ที่นี่ คือ ตำนกเจ้าพ่อนาคราชโยธาชัย เป็นตำนานหรือศาลเจ้าของชาวจีนมีความน่าสนใจคือภาพจิตรกรรมฝาผนังที่สวยงาม รวมไปถึง ลวดลายปูนปั้น ซึ่งใช้ช่างผู้เชี่ยวชาญจากประเทศจีนมาทำการก่อสร้างโดยใช้เวลาในการก่อสร้างทั้งหมด ประมาณ 10 ปี และอยู่ไม่ไกลจากองค์พระสมุทรเจดีย์ นอกจากนี้ยังพบว่าในพื้นที่หมู่ 3 มีปัญหา ทางด้านสิ่งแวดล้อม เช่น น้ำเสีย ฝุ่นละออง การจราจรติดขัดและปัญหามลพิษทางเสียงทั้งนี้เนื่องจากใน พื้นที่ยังคงมีความเป็นชุมชนเมืองค่อนข้างสูง (กรมควบคุมมลพิษ, 2562)

2. การประเมินศักยภาพและความเป็นไปได้ในการจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนของชุมชนหมู่ 3 ตำบลปากคลองบางปลากรด อำเภอมะขาม จังหวัดสุพรรณบุรี

การประเมินศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยว ผู้ศึกษาได้นำปัจจัยในการ พิจารณาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 4 ด้าน ที่ได้จากการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิมาใช้เป็น แนวทางหลักในการศึกษา พร้อมทั้งได้กำหนดปัจจัยย่อยต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับพื้นที่ เพื่อให้ง่ายต่อความ เข้าใจของกลุ่มประชากรและสามารถชี้วัดศักยภาพของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้เป็น อย่างดี ผลการศึกษามีดังต่อไปนี้

2.1 ปัจจัยด้านลักษณะพื้นที่

1) ความเป็นเอกลักษณ์หรือจุดเด่นที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว จากการให้คะแนนของระดับศักยภาพพบว่า องค์พระสมุทรเจดีย์อยู่ในระดับศักยภาพสูงในความเป็นเอกลักษณ์ หรือจุดเด่น ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้คิดเป็นร้อยละ 67.3 สำหรับป้อมผีเสื้อสมุทร ป้อมนาคราช ตำหนักนาคราชและวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นนั้น จัดอยู่ในระดับศักยภาพปานกลางโดยคิดเป็นร้อยละ 50.5 ร้อยละ 48.5 และร้อยละ 42.7 ตามลำดับ เมื่อนำมาวิเคราะห์กับเกณฑ์การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิพบว่ากลุ่มประชากรได้ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านความเป็นเอกลักษณ์โดยให้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.1 ดังตารางที่ 1

2) แหล่งท่องเที่ยวสามารถสร้างประสบการณ์และสร้างโอกาสในการเรียนรู้ให้แก่นักท่องเที่ยวได้ จากการศึกษาพบว่า องค์พระสมุทรเจดีย์และประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นอยู่ในระดับศักยภาพสูงในการสร้างประสบการณ์และสร้างโอกาสในการเรียนรู้คือร้อยละ 63.6 และ 43.2 ตามลำดับ ส่วนป้อมผีเสื้อสมุทร ป้อมนาคราช และตำหนักนาคราช จัดอยู่ในระดับศักยภาพปานกลาง เมื่อนำมาวิเคราะห์กับเกณฑ์การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า ประชากรได้ให้ความสำคัญกับปัจจัยเหล่านี้โดยให้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.1 ดังตารางที่ 2

3) แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนยังคงความเป็นธรรมชาติหรือความเป็นดั้งเดิม จากการศึกษาพบว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวมีศักยภาพในด้านความเป็นธรรมชาติหรือความเป็นดั้งเดิมในระดับปานกลางคือตำหนักนาคราชคิดเป็นร้อยละ 58.2 รองลงมาคือพระสมุทรเจดีย์และป้อมนาคราชร้อยละ 48.6 และป้อมผีเสื้อสมุทรร้อยละ 47.7 เมื่อนำมาวิเคราะห์กับเกณฑ์การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า กลุ่มประชากรได้ให้ความสำคัญกับปัจจัยเหล่านี้ โดยให้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.0 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 1 การให้คะแนนระดับศักยภาพและคะแนนเฉลี่ยของความเป็นเอกลักษณ์หรือจุดเด่นที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้

รายละเอียด	ระดับศักยภาพ				ค่าเฉลี่ย
	มาก (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	ไม่มี (ร้อยละ)	
องค์พระสมุทรเจดีย์	148 (67.3)	57 (25.9)	14 (6.4)	1 (0.5)	2.6
ป้อมผีเสื้อสมุทร	63 (28.6)	111 (50.5)	42 (19.1)	4 (1.8)	2.0
ป้อมนาคราช	50 (22.7)	111 (50.5)	47 (21.4)	12 (5.5)	1.9
ตำหนักนาคราช	56 (25.5)	106 (48.2)	47 (21.4)	11 (5.0)	1.9
วัฒนธรรมและประเพณี	82 (37.3)	94 (42.7)	35 (15.9)	9 (4.1)	2.1
ค่าเฉลี่ยรวม					2.1

ตารางที่ 2 การให้คะแนนระดับศักยภาพและคะแนนเฉลี่ยของแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถสร้างประสบการณ์และสร้างโอกาสในการเรียนรู้ให้แก่นักท่องเที่ยวได้

รายละเอียด	ระดับศักยภาพ				ค่าเฉลี่ย
	มาก (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	ไม่มี (ร้อยละ)	
องค์พระสมุทรเจดีย์	140 (63.6)	66 (30.0)	13 (5.9)	1 (0.5)	2.5
ป้อมผีเสื้อสมุทร	74 (33.6)	107 (48.6)	36 (16.4)	3 (1.4)	2.1
ป้อมนาคราช	65 (29.5)	112 (50.9)	37 (16.8)	6 (2.7)	2.0
ตำหนักนาคราช	60 (27.3)	113 (51.4)	42 (19.1)	5 (2.3)	2.0
วัฒนธรรมและประเพณี	95 (43.2)	84 (38.2)	36 (16.1)	5 (2.3)	2.2
ค่าเฉลี่ยรวม					2.1

ตารางที่ 3 การให้คะแนนระดับศักยภาพและคะแนนเฉลี่ยของแหล่งท่องเที่ยวที่ยังคงความเป็นธรรมชาติหรือความเป็นดั้งเดิม

รายละเอียด	ระดับศักยภาพ				ค่าเฉลี่ย
	มาก (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	ไม่มี (ร้อยละ)	
องค์พระสมุทรเจดีย์	93 (42.3)	107 (48.6)	15 (6.8)	5 (2.3)	2.3
ป้อมผีเสื้อสมุทร	75 (34.1)	105 (47.7)	40 (18.2)	0 (0.0)	2.1
ป้อมนาคราช	58 (26.4)	107 (48.6)	52 (23.6)	3 (1.4)	2.0
ตำหนักนาคราช	47 (21.4)	128 (58.2)	39 (17.7)	6 (2.7)	1.9
วัฒนธรรมและประเพณี	69 (31.4)	100 (45.5)	46 (20.9)	5 (2.3)	2.0
ค่าเฉลี่ยรวม					2.0

2.2 ปัจจัยด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยว

2.2 การกำหนดเขตหรือพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยเฉพาะ หรือแบ่งพื้นที่เพื่อใช้ในการประกอบกิจกรรมทางการท่องเที่ยวจากการศึกษาพบว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่เห็นว่าการกำหนดให้มีการแบ่งเขตพื้นที่สำหรับการท่องเที่ยวและการประกอบกิจกรรมนั้นมีศักยภาพปานกลางโดยคิดเป็นร้อยละ 54.1 รองลงมาคือมีศักยภาพมาก ร้อยละ 32.7 และมีศักยภาพน้อยร้อยละ 12.7 เมื่อนำมาวิเคราะห์กับเกณฑ์การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.1 ดังตารางที่ 4

2.2 การจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อช่วยเหลือติดตามตรวจสอบและประเมินผลกระทบต่อชุมชน จากผลการศึกษาพบว่าประชากรส่วนใหญ่เห็นว่ามาตรการด้านการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลมีศักยภาพปานกลางคิดเป็นร้อยละ 55.9 รองลงมาคือมีศักยภาพมากร้อยละ 23.2 และมีศักยภาพน้อยร้อยละ 19.1 เมื่อนำมาวิเคราะห์กับเกณฑ์การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.0 ดังตารางที่ 4

2.3 การกำหนดกฎระเบียบของชุมชนและนักท่องเที่ยวในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ จากการศึกษาพบว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่มีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง โดยคิดเป็นร้อยละ 49.5 รองลงมาคือมีศักยภาพมากคิดเป็นร้อยละ 24.5 และมีศักยภาพน้อยร้อยละ 20.9 เมื่อนำมาวิเคราะห์กับเกณฑ์การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิพบว่าได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.9 ดังตารางที่ 4

2.4 การกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่ในแต่ละวัน จากการศึกษาพบว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่เห็นว่าการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่ในแต่ละวันนั้น มีศักยภาพในระดับปานกลาง โดยคิดเป็นร้อยละ 52.3 รองลงมาคือมีศักยภาพน้อยและมีศักยภาพมากในระดับใกล้เคียงกันคือ ร้อยละ 22.3 และ 21.4 เมื่อนำมาวิเคราะห์กับเกณฑ์การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิพบว่าได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.9 ดังตารางที่ 4

2.5 การออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีความกลมกลืนกับสภาพดั้งเดิมและเหมาะสมกับระบบนิเวศท้องถิ่น จากการศึกษาพบว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่เห็นว่ามีศักยภาพในระดับปานกลางโดยคิดเป็นร้อยละ 45.0 รองลงมาคือ มีศักยภาพมาก คิดเป็นร้อยละ 29.5 และมีศักยภาพน้อยคิดเป็นร้อยละ 21.8 ตามลำดับ เมื่อนำมาวิเคราะห์กับเกณฑ์การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิพบว่าได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.0 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การให้คะแนนระดับศักยภาพและคะแนนเฉลี่ยของปัจจัยด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยว

รายละเอียด	ระดับศักยภาพ				ค่าเฉลี่ย
	มาก (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	ไม่มี (ร้อยละ)	
1. กำหนดเขตในการประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยว	72 (32.7)	119 (54.1)	28 (12.7)	1 (0.5)	2.1
2. จัดตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผล	51 (23.2)	123 (55.9)	42 (19.1)	4 (1.8)	2.0
3. กำหนดกฎระเบียบในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ	54 (24.5)	109 (49.5)	46 (20.9)	11 (5.0)	1.9
4. กำหนดจำนวนนักท่องเที่ยว	47 (21.4)	115 (52.3)	49 (22.3)	9 (4.1)	1.9
5. การออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม	65 (29.5)	99 (45.0)	48 (21.8)	8 (3.6)	2.0
ค่าเฉลี่ยรวม					1.9

เมื่อพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ โดยรวมพบว่าชุมชนมีศักยภาพในการกำหนดพื้นที่ในการประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นอันดับแรกโดยให้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.1 รองลงมาคือการจัดตั้งคณะกรรมการในการติดตามและประเมินผลกระทบต่อชุมชนและการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีความกลมกลืนและเหมาะสมกับท้องถิ่นโดยให้ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.0 ส่วนศักยภาพในการกำหนดกฎระเบียบในการใช้ทรัพยากรและการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยว อยู่ในระดับน้อยที่สุดคือ 1.9 โดยได้ค่าคะแนนเฉลี่ยในระดับที่เท่ากันทั้ง 2 ปัจจัย เมื่อนำมาวิเคราะห์โดยภาพรวมพบว่าปัจจัยด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยว มีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 1.9

3. ปัจจัยด้านกิจกรรมและการจัดการนักท่องเที่ยว

3.1 กิจกรรมที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมจากการศึกษาพบว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่มีความเห็นว่าชุมชนมีศักยภาพในการจัดกิจกรรมที่ไม่ส่งผลต่อสิ่งแวดล้อมเช่น กิจกรรมการศึกษาขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่นร้อยละ 53.2 กิจกรรมการเดินทางศึกษาวิถีชีวิตชุมชนชาวประมงภายในป้อมนาคราชร้อยละ 51.4 กิจกรรมการสาธิตทำอาหารโบราณของท้องถิ่นร้อยละ 48.6 การเดินศึกษาธรรมชาติภายในป้อมผีเสื้อสมุทรร้อยละ 46.8 กิจกรรมพายเรือชมวิถีชีวิตร้อยละ 45.0 กิจกรรมการนำชมองค์พระสมุทรเจดีย์ และตำหนักนาคราช ร้อยละ 44.1 และ เมื่อนำมาวิเคราะห์กับเกณฑ์การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิพบว่าได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.0 ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การให้คะแนนระดับศักยภาพ และคะแนนเฉลี่ยในการจัดกิจกรรมที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม

รายละเอียด	ระดับศักยภาพ				ค่าเฉลี่ย
	มาก (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	ไม่มี (ร้อยละ)	
1. การเดินศึกษาธรรมชาติภายในป้อมผีเสื้อสมุทร	88 (40.0)	103 (46.8)	23 (10.5)	6 (2.7)	2.2
2. การนำชมองค์พระสมุทรเจดีย์และตำหนักนาคราช	97 (44.1)	90 (40.9)	29 (13.2)	4 (1.8)	2.2
3. การศึกษาขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น	60 (27.3)	117 (53.2)	37 (16.8)	6 (2.7)	2.0
4. การสาธิตการทำอาหารโบราณ	62 (28.2)	107 (48.6)	46 (20.9)	5 (2.3)	2.0
5. พายเรือชมวิถีชีวิต	64 (29.1)	99 (45.0)	45 (20.5)	12 (5.5)	1.9
6. เดินศึกษาวิถีชีวิตชุมชนป้อมนาคราช	58 (26.4)	113 (51.4)	42 (19.1)	7 (3.2)	2.0
ค่าเฉลี่ยรวม					2.0

3.2 การกำหนดกฎระเบียบในการควบคุมนักท่องเที่ยวในการประกอบกิจกรรม กลุ่มประชากรส่วนใหญ่เห็นว่าการกำหนดกฎระเบียบในการควบคุมนักท่องเที่ยวในการประกอบกิจกรรมมีความจำเป็นใน

ระดับมากร้อยละ 57.7 รองลงมาคือมีความจำเป็นในระดับปานกลาง ร้อยละ 23.6 มีความจำเป็นในระดับน้อยร้อยละ 15.0 และไม่มีความจำเป็น ร้อยละ 3.6 เมื่อนำมานำวิเคราะห์กับเกณฑ์การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิพบว่าได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.3 ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 การให้คะแนนระดับศักยภาพและคะแนนเฉลี่ยของชุมชนในการกำหนดกฎระเบียบเพื่อควบคุมนักท่องเที่ยว

รายละเอียด	ระดับศักยภาพ				ค่าเฉลี่ย
	มาก (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	ไม่มี (ร้อยละ)	
การกำหนดกฎระเบียบ ในการควบคุมนักท่องเที่ยว	127 (57.7)	52 (23.6)	33 (15.0)	8 (3.6)	2.3

3.3 กิจกรรมการท่องเที่ยวที่สามารถสร้างจิตสำนึกให้กับนักท่องเที่ยวในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กลุ่มประชากรส่วนใหญ่มีความเห็นว่าชุมชนนั้นมีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลางคือ กิจกรรมการศึกษาขนบธรรมเนียมวัฒนธรรม ประเพณี ท้องถิ่น ร้อยละ 53.6 กิจกรรมการเดินศึกษาธรรมชาติในป้อมผีเสื้อสมุทร และการสาธิตทำอาหารโบราณร้อยละ 51.4 กิจกรรมศึกษาวิถีชีวิตของชุมชนป้อมนาคราชซึ่งเป็นวิถีชีวิตของชาวประมง ร้อยละ 48.2 กิจกรรมการพายเรือชมวิถีชีวิตของชุมชนร้อยละ 46.4 กิจกรรมการนำชมพระสมุทรเจดีย์และตำหนักนาคราช ร้อยละ 45.5 เมื่อนำมาวิเคราะห์กับเกณฑ์การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิในภาพรวมได้ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.0 ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 การให้คะแนนระดับศักยภาพและคะแนนเฉลี่ยของชุมชนในการจัดกิจกรรมที่สามารถสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

รายละเอียด	ระดับศักยภาพ				ค่าเฉลี่ย
	มาก (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	ไม่มี (ร้อยละ)	
1. การเดินศึกษาธรรมชาติภายในป้อมผีเสื้อสมุทร	78 (35.5)	113 (51.4)	26 (11.8)	3 (1.4)	2.2
2. การนำชมองค์พระสมุทรเจดีย์และตำหนักนาคราช	90 (40.9)	100 (45.5)	27 (12.3)	3 (1.4)	2.2
3. การศึกษาขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น	68 (30.9)	118 (53.6)	31 (14.1)	3 (1.4)	2.1
4. การสาธิตการทำอาหารโบราณ	60 (27.3)	113 (51.4)	42 (19.1)	5 (2.3)	2.0
5. พายเรือชมวิถีชีวิต	58 (26.4)	102 (46.4)	51 (23.2)	9 (4.1)	1.9
6. เดินศึกษาวิถีชีวิตชุมชนป้อมนาคราช	63 (28.6)	106 (48.2)	47 (21.4)	4 (1.8)	2.0
ค่าเฉลี่ยรวม					2.0

3.4 กิจกรรมการท่องเที่ยวที่ชุมชนสามารถจัดการและดำเนินการเองได้ กลุ่มประชากรส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ชุมชนสามารถจัดและดำเนินการเองได้ในระดับปานกลางทุกกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมการศึกษาขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมและประเพณี ร้อยละ 55.9 กิจกรรมการเดินทางวิถีชีวิตของชุมชนป้อมนาคราช ร้อยละ 52.7 กิจกรรมการเดินทางธรรมชาติภายในป้อมผีเสื้อสมุทรร้อยละ 51.8 กิจกรรมการนำชมองค์พระสมุทรเจดีย์และตำหนักนาคราช ร้อยละ 49.5 กิจกรรมการสาธิตการทำอาหารโบราณร้อยละ 49.5 กิจกรรมการพายเรือศึกษาธรรมชาติและวิถีชีวิต ร้อยละ 47.3 และ เมื่อนำมาวิเคราะห์กับเกณฑ์การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิในภาพรวมแล้วพบว่า มีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.0 ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 การให้คะแนนระดับศักยภาพและค่าคะแนนเฉลี่ยของชุมชนในด้านศักยภาพในการจัดกิจกรรมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ชุมชนสามารถจัดและดำเนินการเองได้

รายละเอียด	ระดับศักยภาพ				ค่าเฉลี่ย
	มาก (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	ไม่มี (ร้อยละ)	
1. การเดินทางศึกษาธรรมชาติภายในป้อมผีเสื้อสมุทร	79 (35.9)	114 (51.8)	25 (11.4)	2 (0.9)	2.2
2. การนำชมองค์พระ-สมุทรเจดีย์และตำหนักนาคราช	87 (39.5)	109 (49.5)	22 (10.0)	2 (0.9)	2.2
3. การศึกษาขนบ-ธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น	57 (25.9)	123 (55.9)	37 (16.8)	3 (1.4)	2.0
4. การสาธิตการทำอาหารโบราณ	62 (28.2)	109 (49.5)	47 (21.4)	2 (0.9)	2.0
5. พายเรือชมวิถีชีวิต	54 (24.5)	104 (47.3)	57 (25.9)	5 (2.3)	1.9
6. เดินทางวิถีชีวิตชุมชนป้อมนาคราช	58 (26.4)	116 (52.7)	40 (18.2)	6 (2.7)	2.0
ค่าเฉลี่ยรวม					2.0

3.5 กิจกรรมการท่องเที่ยวที่สามารถสร้างความเพลิดเพลินและ ส่งเสริมการเรียนรู้ให้นักท่องเที่ยว จากการศึกษาพบว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่ มีความเห็นว่ากิจกรรมต่าง ๆ สามารถสร้างความเพลิดเพลินและส่งเสริมการเรียนรู้ได้ ในระดับปานกลางได้แก่ กิจกรรมการศึกษาขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมประเพณี ร้อยละ 50.0 กิจกรรมการเดินทางวิถีชีวิตชุมชนป้อมนาคราชร้อยละ 48.2 กิจกรรมการเดินทางธรรมชาติภายในป้อมผีเสื้อสมุทร ร้อยละ 46.8 กิจกรรมการสาธิตการทำอาหารท้องถิ่นโบราณ ร้อยละ 46.8 กิจกรรมการนำชมองค์พระสมุทรเจดีย์ ร้อยละ 45.5 กิจกรรมการพายเรือศึกษาธรรมชาติและวิถีชีวิต ร้อยละ 41.8 และ เมื่อนำมาวิเคราะห์กับเกณฑ์การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิพบว่าชุมชนมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.0 ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 การให้คะแนนระดับศักยภาพและค่าคะแนนเฉลี่ยของกิจกรรมที่สามารถสร้างความเพลิดเพลินและส่งเสริมการเรียนรู้ได้

รายละเอียด	ระดับศักยภาพ				ค่าเฉลี่ย
	มาก (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	ไม่มี (ร้อยละ)	
1. การเดินศึกษา ธรรมชาติภายในป้อม ผีเสื้อสมุทร	85 (38.6)	103 (46.8)	30 (13.6)	2 (0.9)	2.2
2. การนำชมองค์พระ- สมุทรเจดีย์และตำหนัก นาคราช	81 (36.8)	100 (45.5)	37 (16.8)	2 (0.9)	2.1
3. การศึกษาขนบ- ธรรมเนียมประเพณี ท้องถิ่น	66 (30.0)	110 (50.0)	40 (18.2)	4 (1.8)	2.0
4. การสาธิตการทำ อาหารโบราณ	62 (28.2)	103 (46.8)	54 (24.5)	1 (0.5)	2.0
5. พายเรือชมวิถีชีวิต	63 (28.6)	92 (41.8)	58 (26.4)	7 (3.2)	1.9
6. เดินศึกษาวิถีชีวิต ชุมชนป้อมนาคราช	58 (26.4)	106 (48.2)	54 (24.5)	2 (0.9)	2.0
ค่าเฉลี่ยรวม					2.0

4. ปัจจัยด้านองค์กรชุมชน

4.1 การกำหนดกฎระเบียบและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว จากการศึกษาพบว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าชุมชนมีศักยภาพในการกำหนดกฎระเบียบและแนวทางปฏิบัติในการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวในระดับปานกลาง ร้อยละ 55.0 รองลงมาคือ มีศักยภาพระดับมาก ร้อยละ 34.1 และมีศักยภาพในระดับน้อย ร้อยละ 10.9 เมื่อนำมาวิเคราะห์กับเกณฑ์การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิพบว่าชุมชนมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.2

4.2 การสร้างระบบและวิธีการกระจายผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวให้แก่สมาชิกและส่วนรวม อย่างเป็นธรรม จากการศึกษาพบว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่มีความเห็นว่าชุมชนมีศักยภาพในระดับปานกลาง ในด้านการสร้างระบบและวิธีการกระจายผลประโยชน์ให้แก่สมาชิกและส่วนรวม โดยคิดเป็นร้อยละ 50.5 รองลงมาคือมีศักยภาพมากร้อยละ 33.6 และมีศักยภาพน้อย ร้อยละ 15.0 เมื่อนำมาวิเคราะห์กับเกณฑ์การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิพบว่าชุมชนมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.1

4.3 การสร้างระบบการคืนผลประโยชน์สู่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม เพื่อการพัฒนาชุมชน จากการศึกษาพบว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่มีความเห็นว่าชุมชนมีศักยภาพในระดับปานกลางในการสร้างระบบการคืนผลประโยชน์สู่การอนุรักษ์และการพัฒนาชุมชน โดยคิดเป็นร้อยละ 46.4 รองลงมาคือมีศักยภาพมาก คิดเป็นร้อยละ 30.9 และมีศักยภาพน้อย ร้อยละ 21.4 เมื่อนำมาวิเคราะห์กับเกณฑ์การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิพบว่าชุมชนมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.0

4.4 การจัดตั้งคณะกรรมการชุมชน เพื่อดำเนินการ และจัดการการท่องเที่ยว จากการศึกษาพบว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่มีความเห็นว่าชุมชนมีศักยภาพในการจัดตั้งองค์กรชุมชนเพื่อรองรับการจัดการ

ท่องเที่ยว ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 45.0 รองลงมาคือ มีศักยภาพในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 32.7 และมีศักยภาพในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 21.4 เมื่อนำมาวิเคราะห์กับเกณฑ์การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิพบว่าชุมชนมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.0

4.5 การมีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็งและเป็นที่เชื่อถือของชุมชน จากการศึกษาพบว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่เห็นว่าในด้านผู้นำที่เข้มแข็งและเป็นที่เชื่อถือของชุมชนมีศักยภาพในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 45.5 รองลงมาคือ มีศักยภาพในระดับมากคิดเป็นร้อยละ 33.6และมีศักยภาพในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 17.7 เมื่อนำมาวิเคราะห์กับเกณฑ์การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิพบว่าชุมชนมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.0

4.6 การจัดระบบความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยว กลุ่มประชากรส่วนใหญ่ มีความเห็นว่า การจัดระบบความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยวที่ชุมชนมีศักยภาพในระดับมาก โดยคิดเป็นร้อยละ 43.2 รองลงมาคือ มีศักยภาพในระดับปานกลาง ร้อยละ 36.4 และ มีศักยภาพน้อยคิดเป็นร้อยละ 19.5 เมื่อนำมาวิเคราะห์กับเกณฑ์การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิพบว่าชุมชนมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.2

4.7 การจัดการและการแก้ปัญหาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและปัญหาอื่น จากการศึกษาพบว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่มีความเห็นว่าชุมชนมีศักยภาพในการจัดการและการแก้ปัญหาผลกระทบที่อาจเกิดจากการท่องเที่ยว ในระดับปานกลางโดยคิดเป็นร้อยละ 43.2 รองลงมาคือ มีศักยภาพในระดับมาก ร้อยละ 27.3 และมีศักยภาพในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 26.8 เมื่อนำมาวิเคราะห์กับเกณฑ์การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิพบว่าชุมชนมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 1.9

4.8 การจัดการด้านการตลาด การเงิน และการประสานงานกับผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว จากการศึกษาพบว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่ มีความเห็นว่าชุมชนมีศักยภาพในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 50.5 รองลงมาคือ มีศักยภาพในระดับมากคิดเป็นร้อยละ 31.4 และมีศักยภาพในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 15.5 เมื่อนำมาวิเคราะห์กับเกณฑ์การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิพบว่าชุมชนมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.1

4.9 การดำเนินการด้านการท่องเที่ยวได้อย่างต่อเนื่อง จากการศึกษาพบว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ชุมชนมีศักยภาพในระดับปานกลางในการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวได้อย่างต่อเนื่อง โดยคิดเป็นร้อยละ 46.4 รองลงมาคือ มีศักยภาพในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 30.0 และมีศักยภาพในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 21.8 เมื่อนำมาวิเคราะห์กับเกณฑ์การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิพบว่าชุมชนมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.0

4.10 มีมีคฤหาสน์ที่นักท่องเที่ยวสามารถนำนักท่องเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี จากการศึกษาพบว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ชุมชนมีศักยภาพในระดับปานกลางในการจัดให้มีมีคฤหาสน์ที่มีความรู้และสามารถนำนักท่องเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวได้คิดเป็นร้อยละ 53.2 รองลงมาคือ มีศักยภาพในระดับมากคิดเป็นร้อยละ 25.0 และมีศักยภาพน้อยคิดเป็นร้อยละ 18.6 เมื่อนำมาวิเคราะห์กับเกณฑ์การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิพบว่าชุมชนมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.0

4.11 การดูแลและให้บริการนักท่องเที่ยวได้อย่างมีมาตรฐานและให้บริการได้อย่างมีความเท่าเทียมกัน จากการศึกษาพบว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่มีความเห็นว่าชุมชนมีศักยภาพในระดับปานกลางในการดูแลและการให้บริการนักท่องเที่ยวได้อย่างมีมาตรฐานและมีความเท่าเทียมกัน โดยคิดเป็นร้อยละ 47.3 รองลงมาคือ มีศักยภาพในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 29.1 และมีศักยภาพน้อย คิดเป็นร้อยละ

23.2 เมื่อนำมาวิเคราะห์กับเกณฑ์การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิพบว่าชุมชนมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.0

4.12 การให้บริการด้านที่พัก อาหาร การต้อนรับและอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้แก่นักท่องเที่ยวจากการศึกษาพบว่ากลุ่มประชากรส่วนใหญ่มีความเห็นว่าชุมชนมีศักยภาพในด้านการให้บริการด้านที่พัก อาหาร การต้อนรับและการอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้แก่นักท่องเที่ยวในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 43.6 รองลงมาคือ มีศักยภาพในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 32.7 และมีศักยภาพน้อย คิดเป็นร้อยละ 21.8 เมื่อนำมาวิเคราะห์กับเกณฑ์การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิพบว่าชุมชนมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.0

4.13 การจัดหาบุคลากรท้องถิ่นที่สามารถสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างชาติได้ จากการศึกษพบว่ากลุ่มประชากรส่วนใหญ่มีความเห็นว่าชุมชนมีศักยภาพในระดับปานกลาง ในการจัดหาบุคลากรท้องถิ่นที่สามารถสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างชาติได้โดยคิดเป็นร้อยละ 46.4 รองลงมาคือมีศักยภาพในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 30.9 มีศักยภาพน้อย คิดเป็นร้อยละ 19.5 เมื่อนำมาวิเคราะห์กับเกณฑ์การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า ชุมชนมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.0

ตารางที่ 10 การให้คะแนนระดับศักยภาพและค่าคะแนนถ่วงน้ำหนักของปัจจัยด้านองค์กรชุมชน

รายละเอียด	ระดับศักยภาพ				ค่าเฉลี่ย
	มาก (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	ไม่มี (ร้อยละ)	
1. การกำหนดกฎระเบียบและแนวทางปฏิบัติในการดำเนินงาน	75 (34.1)	121 (55.0)	24 (10.9)	0 (0.0)	2.2
2. สร้างระบบและกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม	74 (33.6)	111 (50.5)	33 (15.0)	2 (0.9)	2.1
3. สร้างระบบคืนผลประโยชน์สู่การอนุรักษ์และพัฒนาชุมชน	68 (30.9)	102 (46.4)	47 (21.4)	3 (1.4)	2.0
4. จัดตั้งคณะกรรมการรองรับการดำเนินการ	72 (32.7)	99 (45.0)	47 (21.4)	2 (0.9)	2.0
5. มีผู้นำที่เข้มแข็งและเป็นที่เชื่อถือของชุมชน	74 (33.6)	100 (45.5)	39 (17.7)	7 (3.2)	2.0
6. จัดระบบความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยว	95 (43.2)	80 (36.4)	43 (19.5)	2 (0.9)	2.2
7. จัดการและแก้ปัญหาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและปัญหาอื่นได้	60 (27.3)	95 (43.2)	59 (26.8)	6 (2.7)	1.9
8. จัดการด้านการตลาดการเงิน และประสานงานกับผู้ประกอบการท่องเที่ยวได้	69 (31.4)	111 (50.5)	34 (15.5)	6 (2.7)	2.1
9. ดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวได้อย่างต่อเนื่อง	66 (30.0)	102 (46.4)	48 (21.8)	4 (1.8)	2.0

ตารางที่ 10 (ต่อ)

รายละเอียด	ระดับศักยภาพ				ค่าเฉลี่ย
	มาก (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	ไม่มี (ร้อยละ)	
10. มีมีคทุเทศก์ท้องถิ่น	55	117	41	7	2.0
นำชมแหล่งท่องเที่ยวได้	(25.0)	(53.2)	(18.6)	(3.2)	
11. ให้บริการได้อย่าง	64	104	51	1	2.0
มีมาตรฐานและเท่าเทียมกัน	(29.1)	(47.3)	(23.2)	(0.5)	
12. ให้บริการด้านที่พัก	72	96	48	4	2.0
อาหาร และอำนวยความสะดวก	(32.7)	(43.6)	(21.8)	(1.8)	
สะดวก					
13. จัดหาบุคลากรที่สามารถ	68	102	43	7	2.0
สื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ	(30.9)	(46.4)	(19.5)	(3.2)	
คะแนนเฉลี่ยรวม					2.0

เมื่อพิจารณาปัจจัยย่อยด้านต่าง ๆ โดยรวมพบว่า กลุ่มประชากรมีความเห็นว่าชุมชนมีศักยภาพในการกำหนดกฎระเบียบและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว และการจัดระบบรักษาความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.2 รองลงมาคือการสร้างระบบการคืนผลประโยชน์สู่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การจัดการด้านการตลาดและการติดต่อประสานงานกับผู้ประกอบการท่องเที่ยวในท้องถิ่นอื่นโดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.1 ส่วนศักยภาพที่ชุมชนมีความเห็นว่ามีความสามารถในการจัดได้น้อย คือ การจัดการและการแก้ปัญหาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ 1.9 เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมแล้วพบว่าปัจจัยด้านองค์กรชุมชน มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.0 ดังตารางที่ 10

สรุปผลการประเมินศักยภาพของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว

จากการพิจารณาปัจจัยที่บ่งชี้ถึงศักยภาพของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวโดยเปรียบเทียบค่าศักยภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ผ่านการพิจารณาแล้วจากนั้นนำมาหาค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักจากคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการประเมินศักยภาพทั้ง 4 ปัจจัย ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

1. ปัจจัยด้านลักษณะพื้นที่ ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้คะแนนถ่วงน้ำหนักเท่ากับ 2.7 และจากการศึกษาพบว่า พื้นที่หมู่ 3 มีค่าคะแนนศักยภาพของปัจจัยด้านนี้เท่ากับ 2.0
2. ปัจจัยด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยว ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้คะแนนถ่วงน้ำหนักเท่ากับ 2.7 และจากการศึกษาพบว่า พื้นที่หมู่ 3 มีค่าคะแนนศักยภาพของปัจจัยด้านนี้เท่ากับ 1.9
3. ปัจจัยด้านกิจกรรมและการจัดการนักท่องเที่ยว ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้คะแนนถ่วงน้ำหนักเท่ากับ 2.6 และจากการศึกษาพบว่า พื้นที่หมู่ 3 มีค่าคะแนนศักยภาพของปัจจัยด้านนี้เท่ากับ 2.0
4. ปัจจัยด้านองค์กรชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้คะแนนถ่วงน้ำหนักเท่ากับ 2.4 และจากการศึกษาพบว่า พื้นที่หมู่ 3 ตำบลปากคลองบางปลากด มีค่าคะแนนศักยภาพของปัจจัยด้านนี้เท่ากับ 2.0

จากค่าคะแนนถ่วงน้ำหนักจากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ และจากผลการศึกษาของพื้นที่หมู่ 3 นำมาประเมินหาศักยภาพของชุมชนโดยใช้วิธีสมการถ่วงน้ำหนัก เมื่อนำค่าคะแนนมาจัดอันดับศักยภาพของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวพบว่า ชุมชนหมู่ 3 ตำบลปากคลองบางปลากด มีระดับศักยภาพปานกลางในการจัดการการท่องเที่ยว

อภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพบริบทพื้นที่ หมู่ 3 ตำบลปากคลองบางปลากด อำเภอสระบุรี จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า หมู่ 3 มีพื้นที่ส่วนหนึ่งติดกับแม่น้ำเจ้าพระยาแบ่งการปกครองออกเป็น 4 ชุมชนย่อย เป็นพื้นที่ ๆ มีความเป็นชุมชนสูง (High community-based destination) แต่ยังคงพบร่องรอยทางประวัติศาสตร์และทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ยังคงสภาพที่มีความสมบูรณ์อยู่ในพื้นที่สามารถใช้เป็นโอกาสในการพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ โดยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหมายรวมถึงทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ รวมถึงวิถีชีวิต (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2561) ทั้งนี้พื้นที่หมู่ 3 มีทุนทางทรัพยากรการท่องเที่ยวเดิมเป็นจุดดึงดูดความสนใจ เช่น องค์พระสมุทรเจดีย์ ป้อมผีเสื้อสมุทรและป้อมพระจุลจอมเกล้า เป็นต้น และเนื่องด้วยพื้นที่หมู่ 3 มีสภาพความเป็นชุมชนสูง มีการก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมากทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมได้แก่ น้ำเสีย ฝุ่นละออง มลพิษทางเสียงและการจราจรติดขัด (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2562) ปัญหาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในสภาพเสื่อมโทรม ขาดการป้องกันรักษาที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังพบปัญหาการอพยพของแรงงานจากท้องถิ่นอื่นเข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่ ทำให้ขาดการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์หรือการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน (งานวิเคราะห์นโยบายและแผน, 2562) สำหรับการศึกษาศักยภาพและความเป็นไปได้ในการจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในพื้นที่พบว่า ชุมชนมีระดับศักยภาพปานกลางในการจัดการการท่องเที่ยวโดยมีปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบด้านการจัดการท่องเที่ยวได้แก่ ปัจจัยด้านลักษณะพื้นที่พบว่า ยังคงความเป็นเอกลักษณ์หรือจุดเด่นที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว สามารถเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างประสบการณ์ และสร้างโอกาสในการเรียนรู้ให้แก่นักท่องเที่ยวได้ และแหล่งท่องเที่ยวยังคงความเป็นธรรมชาติหรือความเป็นดั้งเดิม โดยเฉพาะองค์พระสมุทรเจดีย์ ป้อมผีเสื้อสมุทร และป้อมนารายณ์ เป็นต้น สำหรับปัจจัยด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อการท่องเที่ยวพบว่าชุมชนมีศักยภาพในด้านการกำหนดพื้นที่ในการประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นอันดับแรก รองลงมาคือการจัดตั้งคณะกรรมการในการติดตามและประเมินผลกระทบต่อชุมชนและการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีความกลมกลืนและเหมาะสมกับท้องถิ่น สำหรับศักยภาพในการกำหนดกฎระเบียบในการใช้ทรัพยากรและการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับที่น้อยที่สุด ส่วนปัจจัยด้านกิจกรรมและการจัดการนักท่องเที่ยวเมื่อพิจารณาในภาพรวมจากค่าเฉลี่ยพบว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่เห็นว่าชุมชนมีศักยภาพในการจัดกิจกรรมการเดินศึกษาธรรมชาติภายในป้อมผีเสื้อสมุทรให้เป็นกิจกรรมที่สามารถสร้างความเพลิดเพลินและส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่นักท่องเที่ยวได้มากที่สุด รองลงมาคือการนำชมองค์พระสมุทรเจดีย์และตำหนักนารายณ์และการสาธิตการทำอาหารท้องถิ่นโบราณมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากัน ส่วนกิจกรรมที่มีศักยภาพในการส่งเสริมการเรียนรู้ได้ในระดับน้อยที่สุดคือ กิจกรรมการพายเรือ ศึกษาธรรมชาติและวิถีชีวิตทั้งนี้เนื่องจากการพายเรือในลำคลองนั้นทำได้ยากเนื่องจากสภาพลำคลองตื้นเขินและมีปัญหาน้ำเสีย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) สำหรับปัจจัยด้านองค์กรชุมชนเมื่อพิจารณาในปัจจัยย่อยต่าง ๆ โดยรวมพบว่า กลุ่มประชากรมีความเห็นว่าชุมชนมีศักยภาพในการกำหนดกฎระเบียบและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวและการจัดระบบรักษาความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยวมากที่สุด รองลงมาคือการสร้างระบบการคืนประโยชน์สู่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การจัดการด้านการตลาดและการติดต่อประสานงานกับผู้ประกอบการการท่องเที่ยวในท้องถิ่นอื่น ส่วนศักยภาพที่ชุมชนมีความเห็นว่ามีความสามารถในการจัดการได้น้อยคือ การจัดการและการแก้ปัญหา

ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม เมื่อนำผลการพิจารณาปัจจัยที่บ่งชี้ถึงศักยภาพของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวทั้ง 4 ด้าน พบว่าชุมชนหมู่ 3 ตำบลปากคลองบางปลากดมีระดับศักยภาพปานกลางในการจัดการการท่องเที่ยวเชิง

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการจัดทำแผนในการกำหนดกฎระเบียบในการใช้ทรัพยากรในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรมและสามารถนำมาใช้ปฏิบัติได้ด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชน รวมถึงกิจกรรมที่สามารถกระทำได้ และกิจกรรมที่ห้ามกระทำโดยเด็ดขาด

2. ควรมีการจัดทำแผนการหรือแนวทางแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ และเป็นการรองรับนักท่องเที่ยวและเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวใหม่ ๆ เช่น การแข่งขันพายเรือทางน้ำซึ่งในอดีตเคยเป็นเส้นทางหลักในการคมนาคมมาก่อน

3. ควรมีการกำหนดเขตพื้นที่ เพื่อจัดแบ่งพื้นที่แต่ละส่วนให้เหมาะสมกับกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น พื้นที่สำหรับให้บริการ พื้นที่สำหรับจัดกิจกรรม พื้นที่สำหรับสงวนเอาไว้โดยห้ามมีการรบกวน พร้อมทั้งแผนที่เส้นทางการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสามารถเดินเที่ยวชมได้ด้วยตนเอง รวมถึงกฎเกณฑ์และข้อบังคับต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวจะต้องปฏิบัติตามเคร่งครัด ทั้งนี้เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นที่ประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยวภายในท้องถิ่น

4. ควรจัดอบรมให้ความรู้กับคนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างจิตสำนึกให้กับชุมชน

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมมลพิษกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมทางทะเลจังหวัดสมุทรปราการ. กรุงเทพฯ: สำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 2 กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง.

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2562). การท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์. กรุงเทพฯ: กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). วัฒนธรรมและการพัฒนาทางประวัติศาสตร์เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดสมุทรปราการ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์กรมศิลปากร.

กองวิชาการและแผนงาน. (2562). วิสัยทัศน์และการพัฒนาเทศบาลตำบลพระสมุทรเจดีย์. เอกสารประกอบการบรรยายสรุปเทศบาลตำบลพระสมุทรเจดีย์. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2565. จาก <https://phrasamutjedee.go.th/public/list/data/detail/vid/137/menu/1196/page/1/catid/3>

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2561). แผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: บริษัท อัลซา จำกัด.

งานวิเคราะห์นโยบายและแผน. (2562). แผนพัฒนาสามปี เทศบาลตำบลพระสมุทรเจดีย์. เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ. สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2564. จาก <https://phrasamutjedee.go.th/public/list/data/detail/vid/137/menu/1196/page/1/catid/3>

เบญจา ยอดดำเนิน-แอ๊ดติงส์ และคณะ. (2536). *การศึกษเชิงคุณภาพเทคนิคการวิจัยภาคสนาม*. ตำราประกอบการสอนและการวิจัย. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

พจนา สวนศรี. (2546). *การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน*. คู่มือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน. กรุงเทพฯ: โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ.